

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Esas Sayısı : 1967/16
Karar Sayısı : 1967/37
Karar Günü : 14.11.1967

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN MAHKEME: Çerkesköy Asliye Ceza Mahkemesi.

İTİRAZIN KONUSU: Memurin Muhakematı Hakkında Kanunun tümünün Anayasa'nın 7., 14., 15., 16., 17., 32. ve 132. maddelerine aykırı bulunduğu kanısı ile ve Türkiye Cumhuriyeti Anayasa'sının 151. maddesine dayanılarak Mahkememize başvurulmuştur.

I. OLAY:

Çerkesköy'ün Kızılpınar köyü muhtarı ve dört ihtiyar kurulu üyesinin 1593 sayılı Umumî Hıfzısıhha Kanununa muhalefetten dolayı aynı Kanunun 282. maddesine göre cezalandırılmaları istemiyle açılan kamu dâvasının Çerkesköy Asliye Ceza Mahkemesinde 1967/2 Esas sayısı altında yapılan duruşması sırasında Cumhuriyet Savcısı gerek suçun nitelendirilmesinde gerekse sanıkların kimliklerinde zühule düşüldüğünü, bunların görevlerini ihmal etmiş bulunduklarını ve haklarında önce Memurin Muhakematı Hakkındaki Kanun uyarınca bir karar verilmesi gerektiğini; ancak bu Kanunun uygulanması gerekli 1., 2., 3., 4., 5. ve 6. maddelerinin ve aynı ruhu taşıyan öteki hükümlerinin Anayasa'nın 7., 14., 15., 16., 17., 32. ve 132. maddelerine aykırı bulunduğunu ileri sürmüş; Mahkeme de bu kanıya vardığından Anayasa'nın 151. ve 44. sayılı Kanunu 27. maddeleri gereğince kararın ve evrak örneklerinin Anayasa Mahkemesine gönderilmesine ve sonucun üç ay beklenmesine 24.4.1967 gününde karar vermiştir.

II- İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN MAHKEMENİN GEREKÇESİ ÖZETİ:

Anayasa'nın 7. maddesinde: (Yargı yetkisinin Türk Milleti adına bağımsız mahkemelerce kullanılacağı); 14. maddesinde: (Kişi dokunulmazlığının ve hürriyetinin, kanunun açıkça gösterdiği hallerde, usulüne göre verilmiş hâkim kararı olmadıkça, kayıtlanamıyacağı); 15. maddesinde: (Kanunun açıkça gösterdiği hallerde, usulüne göre verilmiş hâkim kararı olmadıkça, kamu düzeninin gerektirdiği hallerde de kanunla yetkili kılınan merciin emri bulunmadıkça, kimsenin üstünün, özel kâğıtlarının ve eşyasının aranamıyacağı); 16. maddesinde: (Konuta dokunulamıyacağı; kanunun açıkça gösterdiği hallerde usulüne göre verilmiş hâkim kararı olmadıkça; millî güvenlik veya kamu düzeni bakımından gecikmede sakınca bulunan hallerde de, kanunla yetkili kılınan merciin emri bulunmadıkça konuta girilemeyeceği, arama yapılamıyacağı ve buradaki eşyaya elkonulamıyacağı); 17. maddesinde: (Kanunun gösterdiği hallerde, hâkim tarafından kanuna uygun olarak verilmiş bir karar olmadıkça haberleşmenin gizliliğine dokunulamıyacağı); 32. maddesinde: (Hiç kimsenin tabî hâkiminden başka bir merci önüne çıkarılamayacağı; bir kimseyi tabî hâkiminden başka bir merci önüne çıkarma sonucunu doğuran yargı yetkisine sahip olağanüstü merciler kurulamıyacağı); 132. maddesinde ise: (Hâkimlerin görevlerinde bağımsız oldukları; hiçbir organ, makam, merci veya kişinin yargı yetkisinin kullanılmasında mahkemelere ve hâkimlere emir ve talimat veremeyeceği) yazılıdır. Bu hükümler Memurin

Muhakematı Hakkındaki Kanunla karşılaştırılınca kanunun Anayasa'ya aykırı olduğu açıkça ortaya çıkar.

Çünkü bu kanunla ilk soruşturma ve sorgu hâkiminin yetkileri tabii hâkiminden alınarak hâkim niteliğini taşımayan, emir ve baskılara maruz kişi ve kurulların ellerine bırakılmıştır. Bu kişiler ve kurullarca yapılan soruşturmalar ve verilen kararlar çoğu zaman ciddilikten uzak bulunmaktadır. Yargı yetkisinin idare mercilerine devri Anayasa'nın kuvvetler ayrılığı ilkesini benimseyen hükümleri ile de bağdaşmaz. Anayasa Mahkemesi, 7188 sayılı Kanundaki mahkeme başkâtiplerine, mecburî durumlarda, istisnâ olarak sorgu hâkimlerine vekâlet etme yetkisini veren hükmü ve Memurin Muhakematı Hakkındaki Kanunun, idarecileri tutuklama yetkisi ile donatan 16. maddesini iptal etmiştir. Bu iki kararın gerekçeleri Memurin Muhakematı Hakkındaki Kanunun o zaman Anayasa Mahkemesine usulünce intikal etmemiş öteki maddeleri için de geçerlidir.

Memurin Muhakematı Hakkındaki Kanunun, mahkemenin elindeki dâva dolayısıyla uygulama durumunda bulunduğu 1., 2., 3., 4., 5., 6., 13. ve 14. maddeleri ve o maddelerle ilişkisi bakımından tümü bu nedenlerle Anayasa'ya aykırıdır.

III- İTİRAZ KONUSU OLAN VE İNCELEME KAPSAMINA GİREN HÜKÜMLER:

Mahkemece, Memurin Muhakematı Hakkındaki Kanunun tümünün Anayasa'ya aykırılığı ileri sürülmekte ise de aşağıda görüleceği üzere Anayasa Mahkemesi incelemeyi bu kanunun ancak 1., 2., 3., 4., 5., 6., 7., 13. ve 14. maddelerine hasretmiş bulunduğundan burada yalnızca o hükümlere yer verilmiştir:

(Madde: 1- Memurinin vazifei memuriyetlerinden münbais veya vazifei memuriyetlerinin ifası sırasında hâdis olan cürümlerinden dolayı icrayı muhakemeleri şeraiti atıye dairesinde mehakimi adliyeeye aittir.)

(Madde: 2- Memurinden birinin vazifei memuriyetinden dolayı veya ifayı vazife esnasında bir cürmü ika eylediği gerek doğrudan doğruya ve gerek bir şikâyet ve ihbar ve iddia üzerine anlaşıldıkta o memur, memurini merkeziyeden ise evveleminde mensup olduğu nezaret veya daire ve memurini vilâyetten ise vali, mütasarrıf ve kaymakam veya merbut ulunduğu şubei idare âmiri tarafından Usulü Muhakematı Cezaiye Kanununa tevfiikan bizzat veya bilvasıta hakkında tahkikatı iptidaiye icra edilir ve evrakı tahkikiye zirine tahkikatı vakıanın hülâsasını ve netayicini havi fezlekesi yazılarak bunun ziri daha tahkikatı icra eden zat tarafından imza veya tahtim olunur.)

(Madde: 3- Tahkikatı iptidaiye evrakı mevaddı atiyede beyan olunan usul veçhile ait olduğu meclise tevdi olunur. Ve bu meclisin memurinden olan âzaları içtima ederek suveri âtiye veçhile tetkikatı idariyede bulunurlar. Ancak tahkikatı iptidaiye fezlekesini tanzim ve imza eden daire âmiri bu heyetlerde âza sıfatıyla hazır bulunamaz ve alelumum esnayı tetkikte memuru mes'ulün mensup olduğu nezaret veya idare canibinden izahat alınmak üzere ya daire âmiri veya izam eyliyeceği memur celp ve davet olunabilir.)

(Madde: 4- Kazalarda kaza kaymakamı ile şubâtı idarei kaza rüesayı memurinin ve meclisi idarei kaza âzasından maada bilcümle memurin ve müstahdemin ile nahiye müdür ve müstahdemini hakkındaki evrakı tahkikiye, kaza meclisi idaresine ve sancaklarda mutasarrıf ile şubâtı idarei liva rüesayı memurinin ve meclisi idarei liva âzasından maada bilümim

memurin ve müstahdemini liva ve mülhak kazalar kaymakamlarıyla şüabatı idarei kaza rüesayı memurini ve meclisi idarei kaza âzası hakkındaki evrakı tahkikiye, meclisi idarei livaşa ve vilâyet merkezlerinde vali ile bairadei seniye mensup memurini merkeziye vilâyetten ve meclisi idarei vilâyet âzasından maada bilcümle memurini merkeziye vilâyet ve mülhak liva mutasarrıflarıyla şüabatı idarei liva rüesayı memurini ve meclisi idarei liva âzası ve merkezi vilâyete mülhak kazalar kaymakamlarıyla şüabatı idarei kaza rüesayı memurini ve meclisi idarei kaza âzası hakkındaki evrakı tahkikiye, meclisi idarei vilâyete ve bir vilâyetin bairadei seniye mensup memurini merkeziyesiyle meclis idaresi âzası hakkındaki evrakı tahkikiye dahi, Şûrayı Devlet Mülkiye Dairesine tevdi edilerek işbu meclislerce mevadî âtiye veçhile memuru maznunun lüzum veya men'i muhakemesine karar verilir.)

(Madde: 5- Tahkikatı iptidaiye evrakı beyan olunan meclislerden birine geldikte bir hafta zarfında tetkikata mübaşeret olunarak tetkikatı mükemmele icra ve icap edenlerden tahriren yahut şifahen izahatı lazime ahzedilerek memuru maznunun tahtı muhakemeye alınmasına lüzum görülür ise lüzumu muhakemesi esbabını mübeyyin bir mazbata tanzim edilip memuru maznuna tebliğ edilir. Memuru maznun işbu mazbata aleyhine tebliğ tarihinden itibaren beş gün zarfında itiraz edebilir. Müddeti itirazın hitamında veyahut indelitiraz derececi saniyede icra kılınacak tetkikat neticesinde mezkur mazbata tasdik edildiği takdirde müstantik kararnamesi mahiyetinde olan işbu mazbata ve evrakı tahkikiye cünhalarda doğrudan doğruya mahkemeye ve cinayetlerde heyeti ithamıyeye sevk olunmak üzere ait olduğu mahkemei adliye müddeiumumisine tevdi olunur. Memuru mumalialehyin tahtı muhakemeye alınmasına lüzum görülmez ise esbabının beyaniyle men'i muhakemesi hakkında bir mazbata yapıp memuru mumalialehyin mensup olduğu daire reisine ve var ise müddei şahsiye tebliğ edilir. İdare Reisi ve müddei şahsi işbu mazbata aleyhine tarihi tebliğinden itibaren beş gün zarfında itiraz edebilirler. Bunlar tarafından itiraz vuku bulsun bulmasın men'i muhakeme kararları herhalde mafevki meclise sevk olunur ve oraca badettetkik mazbatai mezkure tasdik olunursa bir sureti musaddakası memuru mumalileyhe verilir.)

(Madde: 6- Tahkikatı iptidaiye icrasında ve lüzum veya men'i muhakemeye ait muamelatta işbu kanunda musarraha olmıyan hususatta usulü muhakematı cezaiye ahkamına tevfiқан hareket olunur. Bir meclisin kararı aleyhindeki itiraz mafevki mecliste ve bir vilayet meclisi idaresinin kararlarına vuku bulacak itirazat dahi Şûrayı Devlet mülkiye dairesinde tetkik edilir. Ancak mutasarrıflar ve kaymakamlar hakkında meclisi idarece ittihaz olunacak bu kabil mukarrerat itiraz vukubulsun bulmasın herhalde Şûrayı Devlet mülkiye dairesinde tetkik olunur.)

(Madde: 7- Lüzumu muhakemesine karar verilen memurin bu kararı ita eden meclisi idarenin bulunduğu mahaldeki mahkemei adliyede muhakeme olunur. Şu kadar ki bir kaza meclisi idaresince lüzumu muhakemesine karar verilen bir memurun cürmü cinayet nev'inden ise muhakemesi merbut bulunduğu livada cinayet davasını rü'yet eden mahkemeye aittir. Vilayet merkezlerinin ba iradei seniye mansup memurini ile meclisi idaresi azasından Şûrayı Devlet mülkiye Dairesince lüzumu muhakemelerine karar verilen memurların icrayı muhakemeleri daireyi mezkurece lüzumu muhakeme kararında tayin ve tasrih edilecek en yakın vilayet merkezi mehakimi adliyesine aittir.)

(Madde: 13- Birinci madde mucibince hadis olacak cürümlerden dolayı lüzumu muhakemelerine karar verilip mahkemeye sevk edilmek üzere evrakı ve lüzumu muhakeme mazbatası müddeiumumilere tevdi edilmedikçe bunlar tarafından memurin hakkında doğrudan doğruya takibat icrası memnudur.)

(Madde: 14- Bir memurun lüzumu muhakemesine karar verildikte mahkemeye sevkini mucip olan cürüm neden ibaretse yalnız o husustan dolayı muhakemesi lazımgelip esnayı muhakemede diğer bazı ceraimi de ika eylemiş olduğu veyahut diğer bazı memurların da o cürümde dahlü iştirakleri olduğu anlaşıldığı takdirde devairi aidesine malumat ita olunur. Devairi mezkurece dahi bu kanuna tevfikân tahkikat icra ve ikmalî lazımgelir.)

IV- MAHKEMENİN DAYANDIĞI ANAYASA HÜKÜMLERİ:

Mahkemenin gerekçesine dayanak yaptığı Anayasa maddelerinin konu ile ilgili hükümleri şöyledir:

(Madde: 7- Yargı yetkisi, Türk Milleti adına bağımsız mahkemelerce kullanılır.)

(Madde: 14-)

Kişi dokunulmazlığı ve hürriyeti, kanunun açıkça gösterdiği hallerde, usulüne göre verilmiş, hâkim kararı olmadıkça kayıtlanamaz.

.....)

(Madde: 15- Özel hayatın gizliliğine dokunulamaz. Adli kovuşturmanın gerektirdiği istisnalar saklıdır.

Kanunun açıkça gösterdiği hallerde, usulüne göre verilmiş hâkim kararı olmadıkça; kamu düzeninin gerektirdiği hallerde de, kanunla yetkili kılınan merciin emri bulunmadıkça, kimsenin üstü, özel kâğıtları ve eşyası aranamaz."

(Madde: 16- Konuta dokunulamaz.

Kanunun açıkça gösterdiği hallerde, usulüne göre verilmiş hâkim kararı olmadıkça; millî güvenlik veya kamu düzeni bakımından gecikmede sakınca bulunan hallerde de, kanunla yetkili kılınan merciin emri bulunmadıkça, konuta girilemez, arama yapılamaz ve buradaki eşyaya el konulamaz."

(Madde: 17- Herkes, haberleşme hürriyetine sahiptir.

Haberleşmenin gizliliği esastır. Kanunun gösterdiği hallerde, hâkim tarafından kanuna uygun olarak verilmiş bir karar olmadıkça, bu gizliliğe dokunulamaz.)

(Madde: 32- Hiç kimse, tabii hâkiminden başka bir merci önüne çıkarılamaz.

Bir kimseyi tabii hakiminden başka bir merci önüne çıkarma sonucunu doğuran yargı yetkisine sahip olağanüstü merciler kurulamaz.)

(Madde: 132- Hâkimler, görevlerinde bağımsızdırlar; Anayasaya, kanuna, hukuka ve vicdanî kanaatlarına göre hüküm verirler.

Hiç bir organ, makam, merci veya kişi yargı yetkisinin kullanılmasında mahkemelere ve hâkimlere emir ve talimat veremez; genelge gönderemez; tavsiye ve telkinde bulunamaz.

.....)

V- İLK İNCELEME:

Başkan İbrahim Senil, Başkan Vekili Lûtfi Ömerbaş, Üye İhsan Keçecioğlu, Salim Başol, Feyzullah Uslu, Fazlı Öztan, Celâlettin Kuralmen, Fazıl Uluocak, Avni Givda, Muhittin Taylan, İhsan Ecemiş, Recai Seçkin, Halit Zarbun, Ziya Önel ve Muhittin Gürün'den kurulu Anayasa Mahkemesi 11.5.1967 gününde Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 15. maddesi uyarınca ilk incelemeyi yaparak aşağıda yazılı sorunları karara bağlamıştır.

1- Ortada Mahkemenin bakmakta olduğu bir dâvanın bulunup bulunmadığı sorunu:

İlk incelemenin başında Üyelerden Avni Givda, Halit Zarbun, Ziya Önel ve Muhittin Gürün (Anayasanın 151. ve 22.4.1962 günlü ve 44 sayılı kanunun 27. maddelerine göre mahkemenin ancak bakmakta olduğu bir dâva dolayısıyla Anayasa Mahkemesine başvurabileceğini; bir dâvanın var sayılması için de onun kanunlara uygun olarak açılmış ve mahkemenin yetkisi içine girmekte bulunmuş olmasının gerektiğini; olayda ise Memurin Muhakematı Hakkındaki Kanunun yetkili kıldığı mercilerden son tahkikatın açılması kararı alınmadan bu kanuna tabi kimselerin memurluk görevleri sırasında ve o görevin yerine getirilmesi vesilesiyle işledikleri eylemlerden dolayı Cumhuriyet Savcısının doğrudan doğruya kovuşturma yaparak ii Çerkesköy Asliye Ceza Mahkemesine getirdiğini; Cumhuriyet Savcısı buna yetkili olmadığı gibi Mahkemenin de olayı bir dava imişçesine benimsemeğe yetkili bulunmadığını: Ortada bir dava değil sadece fiili bir el koyma işleminin bulunduğunu ve şu duruma göre mahkemenin varsayamayacak bir dâva vesilesiyle Anayasa mahkemesine başvuramayacağını; itirazın bu yönden reddi gerektiğini) ileri sürmüşlerdir.

Gerçi Memurin Muhakematı Hakkındaki Kanunun 13. maddesine göre memurların memurluk görevinden doğan veya memurluk görevinin yerine getirilmesi sırasında işlenen suçlarından dolayı bu kanun hükümleri uyarınca lüzumu muhakeme kararı alınmadan ve karar Cumhuriyet Savcısına gelmeden savcılar, memur hakkında doğrudan doğruya kovuşturma yapamazlar. Bununla birlikte olayda, Cumhuriyet Savcısınca açılmış ve mahkemece görülmekte bulunmuş bir dâva vardır. Dâvanın yanlış açılması onun yok sayılmasını gerekli kılmaz. Mahkemece aksine karar verilinceye kadar işin dâva niteliğini koruyacağı şüphesizdir. Şu nedenle çoğunluk yukarıda açıklanan görüşü benimsememiş ve bakılmakta bulunan bir dâvanın var olduğuna ve mahkemenin Anayasa Mahkemesine başvurmağa yetkili bulunduğuna üyelerden Avni Givda, Halit Zarbun, Ziya Önel ve Muhittin Gürün'ün karşı oylarıyla ve oyçokluğu ile karar verilmiştir.

2- İtirazın kapsamı:

Bundan sonra itirazın kapsamı görüşme konusu edilmiştir. Mahkeme, Memurin Muhakematı Hakkındaki Kanunun tümünün, Anayasa'ya aykırı olduğunu ileri sürmekte ve böylece kanunun bütün hükümlerinin incelenmesini istemiş olmaktadır. Anayasanın 151. ve 44 sayılı kanunun 27. maddelerine göre bir mahkemenin Anayasa Mahkemesine getirebileceği hükümler ancak bakmakta bulunduğu dâvada uygulanacak olanlardır. Öyle olunca itirazın kapsamını kanunlara uygun bir şekilde çizebilmek için mahkemenin söz konusu dâvada memurin Muhakematı Hakkındaki Kanunun hangi maddelerini uygulayacak durumda bulunduğunu araştırmak ve belli etmek gerekir.

Olayda köy muhtarı ve ihtiyar kurulu üyesi iken muhtarlık ve üyelik görevleriyle ilgili suç işleyen kimseler söz konusudur. Bu kimseler memur sayıldıkları için Memurin Muhakematı Hakkındaki Kanuna tabidirler. Şu duruma göre mahkemenin önce kanunun 1. maddesini gözönüne alması, bir başka deyimle uygulaması gerekecektir.

Bu maddede “Memurların memurluk görevlerinden doğan veya görevin yerine getirilmesi sırasında işlenen suçlardan dolayı yargılamalarının aşağıdaki koşullar altında adliye mahkemelerine ait bulunduğu” yazılıdır. Ondan sonra mahkeme sanıklar hakkında 1. maddenin göndermede bulunduğu koşulların yerine getirip getirilmediğini araştırmak durumundadır. Çünkü kanunun 13. maddesi bir memur hakkında lüzumu muhakeme kararı verilmedikçe ve lüzumu muhakeme mazbatasını savcıya gönderilmedikçe savcının o memur hakkında doğrudan doğruya kovuşturma yapmasını yasaklamaktadır. Lüzumu, muhakeme kararına kadar uzanan evreler ise kanunun 2., 3., 4., 5., 6. ve 7. maddelerinde yer almıştır. 2. maddede memur hakkında soruşturma yapacak merci, 3. maddede soruşturma evrakına hangi kurulun el koyacağı, 5. maddede men’i muhakeme ve lüzumu muhakeme kararlarının ne yolda verileceği, 6. maddede kararlar aleyhindeki itiraz yolu, 7. maddede dâvaya bakacak mahkeme açıklanmakta; 13. madde, yukarıda belirtildiği üzere, savcının doğrudan doğruya kovuşturma yapamayacağı ilkesini; 14. madde ise memur hakkında hangi suç yüzünden lüzumu muhakeme kararı verilmişse ancak o husustan dolayı yargılanabileceği kuralını koymaktadır. Yukarıdan beri sayılan hükümlerin konu ve kapsamı, mahkemenin bakmakta olduğu dâva vesilesiyle bunları gözönüne almak ve uygulamak durumunda bulunduğu görüşüne tartışmaya ve uzun açıklamalara yer bırakmaksızın dayanaklık edecek bir niteliktedir.

Öte yandan kanunun 8. maddesi, suç işleyen valiler, 9. maddesi elçiler, 10. maddesi, “irade” ile atanan memurlar, 11. maddesi, Bakanlık müsteşarları hakkında uygulanacak işlemleri göstermekte; 12. maddede ise işten el çekirme hükmü yer almaktadır. Kanunun 15. maddesinde, suç ortağı memurların çeşitli sınıflardan olması durumu öngörülmüştür. 16. madde, Anayasa Mahkemesinin 19.10.1963 günlü ve 11535 sayılı Resmî Gazetede yayımlanan 20.9.1963 günlü ve 1963/59-225 sayılı kararıyla iptal edilmiş bulunmaktadır. 17. madde “elviyei gayrimülhaka” memurlarına ilişkindir. 18. madde, memur dâvalarının öteki dâvaların önüne alınmasını öngörmüştür. 19. madde yürürlük günü, 20. madde kaldırılan hükümler, 21. madde kanunu yürütme görevi hakkındadır. Bütün bunların mahkemenin bakmakta olduğu dâvada uygulama yeri bulunmadığı ve şu duruma göre de mahkemenin kanunun tümünün Anayasa’ya aykırılığını ileri sürmeye yetkili olmadığı meydandadır. Böyle olunca incelemenin, yukarıda açıklandığı üzere, Memurin Muhakematı Hakkındaki Kanunun 1., 2., 3., 4., 5., 6., 7., 13. ve 14. maddelerine hasredilmesi gerekir. Üyelerden Recai Seçkin Kanunun tümünün incelenmesi gerektiği görüşünde bulunmuştur.

Öte yandan Başkan İbrahim Senil, Üyelerden Fazlı Öztan, Avni Givda, İhsan Ecemiş ve Muhittin Gürün Mahkemenin bakmakta olduğu dâvada kanunun 13. maddesini uygulama durumunda bulunduğu, ondan önceki hükümlerin ancak işin mahkemeye gelmesinden evvel, mahkeme dışındaki yetkililerce uygulanabileceği, 14. maddenin ise, olayda uygulama yeri bulunmadığı ve bu nedenle de incelemenin tek maddeye hasredilmesi gerektiği görüşünü savunmuşlardır. Yukarıda da açıklandığı üzere uygulama bakımından 13. maddeyi tek başına ele almak mümkün değildir. 13. madde, ancak bu maddede söz konusu lüzumu muhakeme kararına varılırken geçilmesi zorunlu bütün evreler ve dolayısıyla de bu evrelere ilişkin hükümler yani 1., 2., 3., 4., 5. ve 6. maddelerle birlikte ele alınabilir. Yetkili mahkemesi gösteren 7. madde ile mahkemenin lüzumu muhakeme kararı dışında kalan suçlara bakamaması kuralını koyan 14. maddenin ise, böyle bir dâvada mahkemenin uygulayacağı hükümler arasında yer alacağına hiç şüphe yoktur. Öte yandan 13. madde, metni ve kapsamı dolayısıyla,

Anayasa'ya aykırılık bakımından tek başına incelemeye elverişli bir madde de değildir. Doğru ve kesin bir sonuca varılabilmesi için öteki ilgili hükümlerle bir arada ele alınması gerekir. Bu bakımdan çoğunluk incelemenin tek maddeye hasredilmesi yolundaki görüşü benimsememiş ve kanunun 1., 2., 3., 4., 5., 6., 7., 13. ve 14. maddelerinin Anayasa'ya aykırılık bakımından incelenmesi gerektiğine yukarıda adları yazılı Başkanın ve üyelerin ve kanunun tümünün inceleme konusu yapılması gerektiğini ileri süren Recai Seçkin'in karşı oylarıyla ve oyçokluğu ile karar verilmiştir.

VI- ESASIN İNCELENMESİ:

İtirazın esasına ilişkin rapor, Çerkesköy Asliye Ceza Mahkemesinin 28.4.1967 günlü ve 1967/2 sayılı yazısına bağlı olarak gelen kâğıtlar, Anayasa'ya aykırılığı ileri sürülen hükümler, Anayasa'nın konuya ilişkin maddeleri ve bunlarla ilgili gerekçe ve Meclis görüşme tutanakları okunduktan sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

1- İnceleme konusu hükümlere karşı yapılmış itirazların daha önce reddedilmiş bulunması durumu:

Kanunun 13. maddesi daha önce Kulp Asliye Ceza Mahkemesinin, Anayasa Mahkemesinde 1965/18 Esas sayısını alan itirazı dolayısıyla incelenmiş ve Anayasa'ya aykırı bulunmadığı sonucuna varılarak itirazın reddine 11.1.1965 gününde 1965/53 sayı ile karar verilmişti. (29.3.1966 günlü ve 12263 günlü Resmî Gazete).

Son defa ise yine aynı kanunun 1., 2., 3., 4., 5., 6., 7. ve 13 ve 14. maddeleri Erdemli Asliye Ceza Mahkemesinin, Anayasa Mahkemesinde 1967/14 Esas sayısını alan itirazı dolayısıyla incelenmiş ve bunların Anayasa'ya aykırı olmadıkları sonucuna varılarak itirazın reddine 14.11.1967 gününde 1967/36 sayı ile karar verilmiştir.

Görüşmelerin başında üyelerden Şeref Hocaoglu ve Muhittin Gürün daha önce karara bağlanan maddelerin, Anayasa Mahkemesi kararlarının kesinliğini ve bağlayıcılığını belirten Anayasa hükmü karşısında, yeniden inceleme ve karar konusu olamayacağını ileri sürmüşlerdir.

Anayasanın 152. maddesi uyarınca Anayasa mahkemesinin iptal kararları karar tarihinde, ve eğer ayrıca yürürlük günü belirtilmişse o günde iptal eylediği mevzuatı yürürlükten kaldırır. Yürürlükte bulunmayan bir kanunun, Anayasa'ya aykırılığı ileri sürülemeyeceğine göre böylece çözümlenmiş konuların bir daha mahkemeye gelmesi düşünülemez. Dâvanın veya itirazın reddi ile sonuçlanan kararların birincilerden farklı nitelikte olduğu meydandadır. Bunlara konu olan hükümler yürürlükte kalmış ve kararlar belirli durumlara ve koşullara dayanmakta bulunmuştur. Durumların ve koşulların değişmesi halinde sonucun da değişik olması gerekir. Böyle bir değişimin bulunup bulunmadığı ise ancak inceleme sonunda anlaşılabılır. Kaldı ki incelenecek olan eski dâva ve itiraz değil, yeni bir dâva veya itirazdır. Aksini düşünmek; bir kısım hükümlere dokunulmazlık tanımak, bu hükümler hakkında yargı mercilerinin yetkilerini kullanmalarını önlemek, hukukî görüşleri dondurup ebedileştirmek olur. Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın böyle bir ereği bulunduğu düşüncesini destekliyecek, doyurucu bir kanıtın ileri sürülmesi mümkün değildir.

Şu duruma göre Memurin Muhakematı Hakkındaki Kanunun 1., 2., 3., 4., 5., 6., 7., 13. ve 14. maddelerine yöneltilmiş itirazların evvelce reddedilmiş bulunmasının aynı hükümlerin bu itiraz dolayısıyla yeniden incelenmesine engellik edemeyeceğine Şeref Hocaoglu ve

Muhittin Gürün'ün karşı oylarıyla ve oyçokluğu ile karar verildikten sonra maddelerin görüşülmesine başlandı.

2. İnceleme Düzeni:

Anayasa'ya aykırılık sorununun isabetle çözümlenebilmesi için inceleme kapsamına giren maddelerin önce bir bütün olarak, sonra da tek tek ele alınması yerinde olacaktır.

A- Maddelerin bir bütün olarak ele alınması:

Bilindiği üzere Memurun Muhakematı Hakkındaki Kanun en başta memurların memurluk görevinden doğan veya memurluk görevini yerine getirme sırasında işlenen suçların, mahkemeye intikal etmeden önceki evrede kovuşturulması usulünü düzenleyen bir kanundur. Kanunun işin mahkemeye gelmesinden sonraki evresini ilgilendiren ancak birkaç maddesi vardır; (14., 15., 18. maddeler gibi) ve bunlar da ayrıntı niteliğinde hükümlerdir.

Kanun, memurluk görevinden dolayı veya bu görevin yerine getirilmesi sırasında suç işleyen memur hakkında cumhuriyet Savcılarının doğrudan doğruya kovuşturma yapamayacağı ilkesini koymuştur. Cumhuriyet Savcısının böyle bir suç dolayısıyla kamu dâvası açabilmesi için memur hakkında yine bir memur tarafından soruşturma yapılması, memurlardan meydana gelmiş kurulca lüzumu muhakeme kararı verilmesi ve kararın kesinleşmesi gerekmektedir.

Bir suçun mahkemeye gelmesinden önceki evre, genel olarak hazırlık ve ilk soruşturma işlemlerini kapsar. İnceleme konusu kanunda bu işlemler birleştirilmiş ve adına eski deyimle "tahkikatı iptidaiye" denilmiştir. Memurun Muhakematı Hakkındaki kanunun koyduğu usulün adli usuldekinden asıl değişik yönü ilk soruşturmayı yapanla soruşturma sonucunu karara bağlayan mercilerin ayrı ayrı oluşudur.

Memur suçlarından dolayı yapılacak ilk soruşturmanın idare mercilerine bırakılmasında Anayasaya aykırılık olup olmadığının araştırılması için önce ilk soruşturmanın niteliği üzerinde durulması ve Memurun Muhakematı Hakkındaki Kanunla düzenlenen usulün yargı yetkisine müdahale teşkil edip etmediğinin incelenmesi gerekir. Yargı yetkisinin ne olduğu konusunda ceza usulü hükümlerine ve nazariyatına gidilmesinin yeri yoktur. Çünkü Anayasamız kendi bakımından bu sorunu çözümlemiş ve 7. maddesinde "yargı yetkisi, Türk Milleti adına bağımsız mahkemelerce kullanılır" demek suretiyle mahkemelerin gördüğü işler dışında yargı yetkisi kavramının yeri olmadığına işaret etmiştir. Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu uyarınca ilk soruşturma sorgu hâkimliklerince yapılmaktadır. Sorgu hâkimliklerinin mahkeme niteliğinde olmadığı ise Anayasa Mahkemesinin içtihadı ile de desteklenen bir vakıadır. (Konu üzerindeki kararlardan biri: 967/4-5 sayılı ve 7.2.1967 günlü karar.) Böylece ilk soruşturmanın yargı yetkisinin tekeline giren bir işlem olmadığı kendini göstermektedir.

Öte yandan ilk soruşturmanın hâkimlerce yapılmasını ve karara bağlanmasını zorunlu kılan bir Anayasa hükmü yoktur. Anayasa herhangi bir konuda buyurucu yahut yasaklayıcı bir ilke getirmemişse bunun düzenlenmesini kanun koyucunun takdirine bırakmış demektir. Öyle ise inceleme konusu kanunun memur suçlarının soruşturulmasında hâkim olmayan kimselere yetki tanımış bulunması Anayasanın verdiği takdir hakkının Anayasayı aykırı düşmeyen bir şekilde kullanılmasından başka bir nitelik taşımaz.

İlk soruşturma sırasında görülmesi yalnızca hâkimlerin yetkileri içinde bulunan işler çıkamaz mı? Elbette ki çıkar. Kişi dokunulmazlığını (Anayasa: madde- 14), özel hayatın

gizliliğini (madde- 15), konut dokunulmazlığını (madde- 16), haberleşme hürriyetini (madde- 17), ilgilendiren işlemlerde bulunulması gerekebilir. Ancak Memurin Muhakematı Hakkındaki Kanunda bu konularda idare mercilerine açıkça bir hâkim gibi karar alma yetkisi tanıyan hiçbir hüküm (16. madde dışında) yoktur. Kimi durumlarda idare kurullarını tutuklama kararı vermeğe ve en büyük mülkiye memurları ile bakanları bu kararları onaylamağa yetkili kılan 16. madde ise Anayasa Mahkemesince iptal edilmiştir. (19.10.1963 günlü ve 11535 sayılı Resmî Gazetede yayımlanan 1963/59-225 sayılı ve 20.9.1963 günlü karar.)

Kanunda bu yetkiyi dolaylı ve üstü kapalı olarak veren hükümler yer almış mıdır? Almamıştır. Esasen kanunda izleyen yol buna elverişli değildir. Çünkü hâkimlere özgü bir yetkinin idare mercilerine devri söz konusu olunca bu imkânı kanun yapıcı dolaylı olarak değil doğrudan doğruya ve açık hükümle sağlama yoluna gitmiştir. 16. madde bu tutumun bir örneğidir. Ancak ilk bakışta böyle bir sanıyı uyandırması ihtimali olan fakat üzerinde bir az durulunca kavramı ve kapsamı koluyla açıklanabilen birkaç hükmü ileri sürmek mümkündür. Bunlar da “Usulü Muhakematı Cezaiye Kanununa tevfi kan tahkikatı iptidaiye icra edileceği” (madde- 2); “lüzumu muhakeme mazbatasının müstantik kararnamesi mahiyetinde olduğu” (madde- 5); ve “tahkikatı iptidaiye icrasında ve lüzum veya men’i muhakemeye ait muamelâtta işbu kanunda musarrah olmayan hususatta Usulü Muhakematı Cezaiye ahkâmına tevfi hareket olunacağı” (madde- 6) yolundaki ifadelerdir.

Lüzumu muhakeme mazbatası’nın sorgu hâkimi kararı niteliğinde olması durumu açık hükümle ayrıca yetki verilmedikçe bu mazbatayı hazırlayan mercilerin sorgu hâkiminin bütün yetkilerine sahip bulunacağı sonucunu doğuramaz. Yapılan işe ilk soruşturma adını takan ve bu iş sırasında Ceza Muhakemeleri Usulüne uyulacağını açıklayan hükümler ise, Anayasanın buyurucu ilkeleri bir yanda dururken, Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununun ilk soruşturma sırasında yapılması öngördüğü her işlemin idare mercilerince doğrudan doğruya yürütülmesine cevaz verildiği yolundaki bir yoruma dayanabilir nitelikte değildir. Soruşturma sırasında Anayasanın yalnızca hâkimlere tanıdığı yetkilere ilişkin bir işlem söz konusu olursa idare mercileri elbette ki gerekli kararları hâkimlerden alacaklardır. Arada sırada tersine uygulamalar yer almışsa bu, Memurin Muhakematı Hakkındaki Kanunun değil ancak uygulamaların Anayasa’ya aykırılığını gösterir ve Anayasa denetlemesi bakımından o kanun hükümlerinin değerlendirilmesinde böyle yanlış bir tutumun hiçbir etkisi olmaz.

Burada 7188 sayılı kanunun 1. maddesindeki başkâtiplere sorgu hâkimlerine vekâlet etme yetkisini tanıyan hükmün Anayasa Mahkemesince iptal edilmiş olmasına, (31.12.1965 günlü ve 12191 sayılı Resmî Gazetede yayımlanan 1963/100-1965/48 sayılı ve 28.9.1965 günlü karar), başkâtiplerle Memurin Muhakematı Hakkındaki Kanunun yetkili kıldığı kimseler arasında Çerkesköy Asliye Ceza Mahkemesince benzerlik görülmesi dolayısıyla biraz değinmek gerekecektir. 7188 sayılı kanun başkâtiplere sorgu hâkimi vekilliğini vermekle bunları sorgu hâkimlerinin bütün yetkileriyle donatmış olmakta idi. Böylece hâkim olmayan bir kimsenin yalnız hâkimlere özgü yetkileri kullanmasına yol açılmış bulunuyordu Hükmün iptal edilmesi bu yüzdendir. Oysa, yukarıda belirtildiği üzere, memurlar hakkında ilk soruşturma yapan mercilere kanunla böyle bir yetki tanımış değildir. 16. maddenin iptali üzerinde de yukarıda değinildiği için, ayrıca durulmayacaktır. Görülüyor ki Anayasa Mahkemesinin 1963/59-225 ve 1963/100-1965/48 sayılı kararlarındaki gerekçelerin inceleme konusu hükümler için uyarlı ve geçerli bir yönü yoktur.

Tabii hâkim sorununa gelince: Anayasa bir kimseyi tabii hâkiminden başka bir merci önüne çıkarma sonucunu doğuran yargı yetkisine sahip olağan üstü merciler kurulmasını yasaklamaktadır. (Madde- 32) Memur hakkında ilk soruşturma yapan ve bunun sonucunu

karara bağlayan mercilerin yargı yetkisi yoktur; gördükleri iş de yargı yetkisine girmemektedir. Esasen kanun, memurların yargılamalarını açık bir hükümle (Madde- 1) adliye mahkemelerine yani tabîi hâkime bırakmıştır. Öte yandan memurun muhakematı usulünde öngörülen merciler hâkim niteliğinde ve yetkisinde bulunmadığı için, bunların bağımsız olmayışları Anayasanın 132. maddesi ile de çelişme teşkil edemeyecektir.

İtiraz eden mahkeme, değinmemiş olmakla birlikte suçlu memurlar hakkındaki soruşturmanın ayrı bir usule bağlanmasının kanunlar önünde eşitlik ilkesi ile bağdaşmadığının da üzerinde durulması yerinde olur. Bilindiği gibi kanun önünde eşitlik ilkesi, bir temel kural olarak Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının temel hak ve ödevleri açıklayan 2. kısmının başlarında, 12. maddede yer almıştır. Tarih boyunca toplum hayatlarında çok ağır basan etkenlerden olmaları dolayısıyla dil, ırk, cinsiyet, siyasî düşünce, felsefî inanç, din ve mezhep ayrımlarının eşitsizliğe yol açamayacağı burada belirtilmektedir. Kişilere, ailelere, zümrelere, sınıflara imtiyaz tanınması ise aynı maddenin 2. fıkrası ile yasaklanmıştır.

Görülüyor ki Anayasanın mutlak olarak yasakladığı yurttaşların kanun karşısında dillerine, ırklarına, cinsiyetlerine, siyasî düşüncelerine, felsefî inançlarına, dinlerine ve mezheplerine göre farklı muamele görmeleridir. Bunların dışında kanun önünde eşitlik ancak niteliklerde benzerlik ve yasaların getirdiği kurallara uyarlık oranında söz konusu olabilir. Söz gelimi bir kimsenin, zenci olduğu için hekimlik etmesi engellenemez; Ama ancak Tıp Fakültelerini bitirenlere hekimlik ettirilir. Bir kimsenin, dinsizdir diye, Üniversiteye alınmaması düşünülemez. Fakat liseyi bitiremeyenler Üniversiteye kabul edilmez. Herkes Avukatlık yapamaz. Veya memur olamaz. Bu örnekleri arttırmak ve çeşitlendirmek mümkündür. Memurin Muhakematı Hakkındaki Kanun memurlara ilişkin bir kanundur. Sırf memurlar hakkında uygulanan kanunlarla memur olmayanların bir eşitlik ilişkisi düşünülemez.

Öte yandan inceleme konusu kanun, memurların, bir zümre bir sınıf olarak imtiyaz tanımakta değildir. Kanunun sağladığı, bir çeşit teminattır. Bu da kamu hizmetinin iyi işlenmesi için düşünülmüş, düzenlenmiştir. Memur, gördüğü hizmet yüzünden sık sık isnat ve iftiralara uğrayabilir. Kendisine memuriyetle ilgili suç isnat edilen her memurun hemen adliyeye sevk edilmesi hem memurları tedirgin ederek hizmeti aksatır hem de hizmetin yürütülüşü üzerinde bir takım haksız şüphelere yol açabilir. Bu çeşit iddiaların önce kamu hizmetinin gereklerini ve memurluk psikolojisini iyi bilen kimselerin süzgecinden geçirilmesi ve ortada kovuşturmaya değer bir eylem kalırsa o zaman işin mahkemenin eline bırakılması, kamu hizmetinin yararına bir tedbirdir ve kanunun sağladığı da budur. Öte yandan, mahkemenin gerekçesinde işaret olunduğu üzere, uygulamalarda yetersizlikler görülüyorsa, böyle bir durum konunun Anayasaya aykırılı iddiasına desteklik edemez. Çünkü bu, nedenleri ve giderilmesi yolları büsbütün ayrı olan bir haldir.

Yukarıdan beri açıklananlardan anlaşılacağı üzere söz konusu hükümlerin bir bütün olarak incelenişi ortada Anayasa'ya herhangi bir aykırılık bulunmadığı sonucunu vermektedir. Aşağıda her maddede ayrıca belirtileceği üzere kimi üyeler bu görüşe katılmamışlardır.

B- Maddelerin tek tek ele alınması:

İncelemenin bundan önceki evresinde sırası geldikçe kimi maddelere ayrıca değinilmiş olduğundan ve maddelerin tümünü kapsayan gerekçe maddelerin her biri için de değer ve hüküm taşıdığından bunlar tek tek ele alınırken üzerlerinde uzunca durulmasına yer kalmayacaktır.

a) 1. Madde: Bu madde memurların görevlerinden doğan veya görev sırasında işlenen suçlardan dolayı adliye mahkemelerince yargılanmaları ilkesini koymakta; ancak "şeraiti atıye dairesinde" demek suretiyle aşağıdaki hükümlere gönderme yapmaktadır, Gönderme yapılan koşullar, görüleceği üzere, Anayasa'ya aykırı olmadığından ve memur suçlarının yargılanması da adliye mahkemelerine bırakılmış bulunduğu maddede Anayasa'ya aykırılık yoktur. İtirazın 1. maddeye yönelen bölümünün reddi gerekir.

Üyelerden İhsan Keçecioğlu, Feyzullah Uslu, Hakkı Ketenoglu, Muhittin Taylan ve Ziya Önel bu görüşe katılmamışlardır.

b) 2. Madde : Bu maddeye göre sanık memur hakkında merkez veya il memuru olduğuna göre bakanlık, daire, vali, kaymakam veya idare şubesi amirince doğrudan doğruya veya vasıtalı olarak Usulü Muhakematı Cezaiye Kanunu uyarınca ilk soruşturma yapılacaktır; soruşturma sonucu fezlekeye bağlanacak ve fezleke soruşturmayı yapan kimse tarafından imzalanacak veya mühürlenecektir.

İlk soruşturmanın hâkimlerce yapılmasını zorunlu kılan bir Anayasa hükmü bulunmadığından, soruşturma sırasında Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununa uyulacağı yolundaki ifade ise, hele Anayasa'nın buyurucu hükümleri karşısında, usul kanunundaki yalnız hâkimlere özgü yetkilerin idare mercilerince kullanılması iznini kapsamayacağından maddede Anayasa'ya aykırılık yoktur. İtirazın 2. maddeye yönelen bölümünün de reddi gerekir.

Üyelerden İhsan Keçecioğlu, Feyzullah Uslu, Hakkı Ketenoglu, Muhittin Taylan ve Ziya Önel bu görüşe katılmamışlardır.

c) 3. Madde : Bu madde, soruşturma kâğıtlarının 4. maddede yazılı kurullardan birine verilmesi ve kurulun kâğıtlar üzerinde "tetkikatı idariyede" bulunması; ilk soruşturma fezlekesini düzenliyen ve imzalayan daire âmirinin bu kurullara üye olarak girmemesi hakkındadır.

İlk soruşturma kâğıtlarının hâkimlerce incelenmesini zorunlu kılan bir Anayasa kuralı bulunmadığından maddede Anayasa'ya aykırılık yoktur, itirazın 3. maddeye yönelen bölümünün de reddi gerekir.

Üyelerden İhsan Keçecioğlu, Feyzullah Uslu, Hakkı Ketenoglu, Muhittin Taylan ve Ziya Önel bu görüşe katılmamışlardır.

d) 4. Madde : Bu maddede, memurun durumuna ve kimliğine göre ilk soruşturma kâğıtlarını inceleyerek "lüzumu muhakeme" veya "men'î muhakeme" kararı verecek kurullar sayılmaktadır.

İlk soruşturma sonucunun hâkimlerce karara bağlanmasını zorunlu kılan bir Anayasa kuralı bulunmadığından maddede Anayasa'ya aykırılık yoktur, itirazın 4. maddeye yönelen bölümünün de reddi gerekir.

Üyelerden İhsan Keçecioğlu, Feyzullah Uslu, Hakkı Ketenoglu, Muhittin Taylan ve Ziya Önel bu görüşe katılmamışlardır.

e) 5. Madde : Bu maddede, lüzumu muhakeme ve men'i muhakeme kararlarının hangi hallerde ve nasıl verileceği, kararların nasıl kesinleşeceği ve itiraz yolları gösterilmiş; kesinleşen lüzumu muhakeme kararının müstantik kararnamesi niteliğinde olduğu belirtilmiştir.

Bir belgeyi sorgu hâkimi kararnamesi niteliğinde sayan hükümden, belgeyi düzenleyen kurulun da sorgu hâkimi sayıldığı ve sorgu hâkiminin bütün yetkileriyle donatıldığı anlamını çıkarmak mümkün değildir. Böyle bir sonuca, ancak kanunda açık bir hükmün varlığı ile varılabilir. Bu yolda bir hüküm bulunmadığına göre maddede Anayasa'ya aykırılık yok demektir. İtirazın 5. maddeye yönelen bölümünün de reddi gerekir.

Üyelerden İhsan Keçecioğlu, Feyzullah Uslu, Hakkı Ketenoglu, Muhittin Taylan ve Ziya Önel bu görüşe katılmamışlardır.

f) 6. Madde : Bu maddede, itiraz mercileri gösterildikten sonra kanunda açıklanmayan hususlarda Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununa uyulacağı belirtilmiştir. Hüküm bu bakımdan 2. maddedekinin bir tekrarıdır ve Anayasa'ya aykırılık iddiası aynı gerekçe ile karşılanabilir.

Şu duruma göre maddede Anayasa'ya aykırılık yoktur, itirazın 6. maddeye yönelen bölümünün de reddi gerekir.

Üyelerden İhsan Keçecioğlu, Feyzullah Uslu, Hakkı Ketenoglu, Muhittin Taylan ve Ziya Önel bu görüşe katılmamışlardır.

g) 7. Madde : Bu maddede lüzumu muhakemesine karar verilen memurların, durumlarına ve kimliklerine göre hangi yer mahkemelerinde yargılanacakları gösterilmiştir. Kamu hizmeti yararı ve yargılamanın güvenliği ve güvenilirliği düşünülerek konulduğundan şüphe olmayan bu hükümde Anayasa'ya aykırı bir yan yoktur. İtirazın 7. maddeye yönelen bölümünün de reddi gerekir.

Üyelerden İhsan Keçecioğlu, Feyzullah Uslu, Muhittin Taylan ve Ziya Önel bu görüşe katılmamışlardır.

h) 13. Madde : Bu madde memurluk görevinden dolayı veya bu görevin yerine getirilmesi sırasında suç işleyen memur hakkında Cumhuriyet Savcılarının doğrudan doğruya koğuşturma yapamayacağı ilkesini koymaktadır. Ancak yukarıda, A işaretli bentte yapılan tartışma ve tahlillerin tümü ve varılan sonuç bu hüküm hakkında aynen tekrarlanabileceğinden konu üzerinde ayrıca durulmasına yer görülmemiştir. Hükümde Anayasa'ya aykırılık yoktur. İtirazın 13. maddeye yönelen bölümünün de reddi gerekir.

Üyelerden İhsan Keçecioğlu, Feyzullah Uslu, Muhittin Taylan ve Ziya Önel bu görüşe katılmamışlardır.

i) 14. Madde: Bu maddede memurun, hangi suçtan lüzumu muhakemesine karar verilirse, yalnız o suç dolayısıyla yargılabileceği, duruşma sırasında başka suçları da ortaya çıkarsa, yahut yargılanması yapılan suça başka memurların iştiraki anlaşılırsa ilgili daireye haber verileceği, dairesinin de bu kanun uyarınca soruşturma yapacağı belirtilmiştir. Hüküm, Memurin Muhakematı Hakkındaki Kanunla kurulan düzenin bir sonucudur. Düzen Anayasa'ya aykırı görülmediğine göre bu hükmün de Anayasa'ya aykırılığı düşünülemez. İtirazın 14. maddeye yönelen bölümünün de reddi gerekir.

Esas Sayısı : 1967/16
Karar Sayısı : 1967/37

Üyelerden İhsan Keçecioğlu, Feyzullah Uslu, Muhittin Taylan ve Ziya Önel bu görüşe katılmamışlardır.

VII- SONUÇ:

1967/14 Esas sayılı işte de karara bağlandığı üzere Memurin Muhakematı Hakkındaki Kanunun, itirazın kapsamına girdiği kabul edilen 1., 2., 3., 4., 5., 6., 7., 13. ve 14. maddelerinin Anayasa'ya aykırı olmadığına ve itirazın reddine 1., 2., 3., 4., 5. ve 6. maddelerde üyelerden İhsan Keçecioğlu, Feyzullah Uslu, Hakkı Ketenoğlu, Muhittin Tavlan ve Ziya Önel'in; 7., 13. ve 14. maddelerde İhsan Keçecioğlu, Feyzullah Uslu, Muhittin Taylan ve Ziya Önel'in karşı oylarıyla ve oyçokluğu ile 14/11/1967 gününde karar verildi.

Başkan	Başkan Vekili	Üye
İbrahim SENİL	Lûtfi ÖMERBAŞ	İhsan KEÇECİOĞLU
		Muhalefet şerhi ekli

Üye	Üye	Üye
Salim BAŞOL	Feyzullah USLU	Şeref HOCAOĞLU

Üye	Üye	Üye
Celâlettin KURALMEN	Hakkı KETENOĞLU	Sait KOÇAK

Karşı oy ilişiktir.

Üye	Üye	Üye
Avni GİVDA	Muhittin TAYLAN	İhsan ECEMİŞ

Karşı oy yazısı eklidir.

Esas Sayısı : 1967/16
Karar Sayısı : 1967/37

Üye

Halit ZARBUN

Üye

Ziya ÖNEL

Üye

Muhittin GÜRÜN

KARŞIOY YAZISI

Aynı konuya ilişkin bulunan ve Mahkememizin 14.11.1967 gün ve Esas 1967/14 ve Karar 1967/36 sayılı kararı için yazılmış olan karşı oy yazısında gereken açıklama yapılmış olduğundan tekrarına lüzum görülmemiştir.

Üye

İhsan KEÇECİOĞLU

Üye

Feyzullah USLU

Üye

Muhittin TAYLAN

Üye

Hakkı KETENOĞLU

KARŞIOY YAZISI

Aynı konuya ilişkin bulunan ve Mahkememizin 14.11.1967 gün ve Esas 1967/14 ve Karar 1967/36 sayılı kararı için yazılmış olan karşı oy yazısında gereken açıklama yapılmış olduğundan tekrarına lüzum görülmemiştir.

Üye

Ziya ÖNEL